כפר עולמי · יחידה 2: גלובליזציה מעצימה שינויים · חוברת קטנה

מדדי גלובליזציה – מי הכי גלובלית?

מהדורה למורה · תשובות לשלוש הרמות: בסיסי · ז׳רגיל · מתקדם

התשובות מופיעות ראשונות. אחריהן: מהלך שיעור מוצע, הצעות לבידול, משחקים לשיעור ופרטים לוודא.

תשובות – רמה בסיסית

חלק א׳ 1 – התאמה	תשובה
1. מדד	ה
2. סחר חוץ	ג
3. יבוא	א
4. יצוא	ד
5. השקעות זרות	ב

חלק א׳ 2 – השלמה	תשובה
1. נתון עם שנה ומקור ברור	מהימנות
2. מדינה במקום הראשון ברשימה	דירוג
3. ציון כולל שמחבר סחר, אינטרנט ונסיעות	מדד משולב

חלק ב׳ – שאלה	תשובה	הסבר
1. מה זה מדד?	ב. מספר שעוזר להשוות	מדד הוא מספר שמאפשר להשוות בין מדינות.
2. מה זה יבוא?	א. מה שמדינה קונה מחו״ל	יבוא הוא סחורה שנכנסת למדינה מחו״ל.
3. מה זה יצוא?	ג. מה שמדינה מוכרת לחו״ל	יצוא הוא סחורה שהמדינה מוכרת למדינות אחרות.
4. מה כדאי לבדוק לפני שמאמינים למספר?	ד. מי פרסם אותו ובאיזו שנה	מקור ושנה עוזרים לדעת אם המספר אמין.
5. מה מבין אלה הוא מדד לחיבור לעולם?	ב. כמה אנשים מחוברים לאינטרנט	חיבור לאינטרנט מראה קשר עם העולם.

נכון / לא נכון	תשובה	הסבר / תיקון
1. כל המדינות מחוברות לעולם באותה מידה.	לא נכון	יש מדינות מחוברות מאוד ויש מחוברות הרבה פחות.
2. יצוא הוא מה שמדינה מוכרת לחו״ל.	נכון	נכון – כמו פרחים שנשלחים לאירופה.
3. מספר בלי מקור ובלי שנה תמיד נכון.	לא נכון	מספר בלי מקור הוא כמו שמועה – צריך לבדוק אותו.
4. אפשר לחבר כמה מדדים לציון אחד.	נכון	נכון – זה נקרא מדד משולב.

חלק ג׳ – שאלה	תשובה לדוגמה
1. כתבו מוצר אחד בבית שלכם שהגיע מחו״ל.	המוצר הוא נעלי ספורט, והן הגיעו ממדינה באסיה.
2. איך תבדקו אם מספר שקראתם אמין?	אבדוק מי פרסם את המספר, באיזו שנה, ואם גם מקום אחר כותב מספר דומה.

כרטיס יציאה: מדד הוא... · דוגמה ליבוא: ... · שאלה אחת לבדיקת מקור: ... — מצופה תשובה קצרה שמשתמשת במושג אחד לפחות.

תשובות – רמת ז׳ רגילה

חלק א׳ 1 – התאמה	תשובה
1. מדד	ב
2. סחר חוץ	ו
3. יבוא	א
4. יצוא	ג
5. השקעות זרות	ה
6. מדד משולב	ד

חלק א׳ 2 – השלמה	תשובה
1. נתון עם שנה ומקור ברור	מהימנות
2. מדינה במקום הראשון ברשימה	דירוג
3. ציון כולל שמחבר סחר, אינטרנט ונסיעות	מדד משולב
4. חברה מחו״ל בונה מפעל בעיר שלנו	השקעות זרות

חלק ב׳ – שאלה	תשובה	הסבר
1. מה מודדות השקעות זרות?	ב. כסף מחו״ל שמושקע בעסקים במדינה	השקעות זרות מראות קשר כלכלי עם העולם.
2. איזה מדד שייך לתחום החברתי?	ד. מספר הנסיעות לחו״ל	נסיעות, שיחות ואינטרנט מודדים קשרים בין אנשים.
3. מה היתרון של מדד משולב?	א. הוא נותן תמונה כללית מכמה תחומים	הוא מחבר כמה תחומים לציון אחד.
4. איזה נתון הכי מהימן?	ג. נתון עם שנה, מקור והסבר איך חושב	מקור, שנה ושיטת חישוב מאפשרים לבדוק את הנתון.
5. מה מלמד המשפט ״כל מדד מודד רק חלק מהמציאות״?	ב. שמדינה יכולה להיות גלובלית בתחום אחד ופחות באחר	כדאי להסתכל על כמה תחומים, לא רק על הציון הכולל.

נכון / לא נכון	תשובה	הסבר / תיקון
1. יבוא הוא מכירה של סחורות לחו״ל.	לא נכון	יבוא הוא קנייה מחו״ל; מכירה לחו״ל היא יצוא.
2. מדדים פוליטיים בודקים, למשל, הסכמים בינלאומיים.	נכון	נכון – הם בודקים את הקשרים הרשמיים בין מדינות.
3. מדינות קטנות אינן יכולות להגיע לראש הדירוג.	לא נכון	דווקא מדינות קטנות ופתוחות לסחר נמצאות פעמים רבות בראש הדירוג.
4. חשוב לבדוק באיזו שנה נאסף נתון.	נכון	נכון – נתון ישן עלול לא לתאר את המצב היום.

חלק ג׳ – שאלה	תשובה לדוגמה
1. בחרו שלושה מדדים שהייתם משתמשים בהם כדי להשוות בין שתי מדינות, ונמקו.	היקף הסחר – מראה קשר כלכלי; אחוז המחוברים לאינטרנט – קשר חברתי ומידע; מספר ההסכמים הבינלאומיים – קשר פוליטי. יחד הם נותנים תמונה מכמה תחומים.
2. מדוע לדעתכם מדינות קטנות רבות נמצאות בראש מדד הגלובליזציה?	לדעתי כי השוק המקומי שלהן קטן, ולכן הן חייבות לסחור הרבה עם מדינות אחרות; גם המרחקים לשכנות קצרים, ונסיעות לחו״ל קלות.

3. מצאתם ברשת "80% מהתושבים טסים כל שנה" בלי מקור. מה תעשו?	לא אשתמש בנתון כמו שהוא. אחפש מקור רשמי, אבדוק את השנה ואת שיטת החישוב, ואשווה למקורות נוספים לפני שאסתמך עליו.

כרטיס יציאה: שלושה תחומים של מדד משולב: … · ההבדל בין יבוא ליצוא: … · שלוש שאלות לבדיקת מהימנות: … — מצופה תשובה קצרה שמשתמשת במושג אחד לפחות.

תשובות – רמה מתקדמת

חלק א' 1 – התאמה	תשובה
1. מדד	ב
2. סחר חוץ	ח
3. יבוא	ז
4. יצוא	ה
5. השקעות זרות	ד
6. מדד משולב	א
7. דירוג	ג
8. מהימנות	ו

חלק א' 2 – השלמה	תשובה
1. נתון עם שנה ומקור ברור	מהימנות
2. מדינה במקום הראשון ברשימה	דירוג
3. ציון כולל שמחבר סחר, אינטרנט ונסיעות	מדד משולב
4. חברה מחו"ל בונה מפעל בעיר שלנו	השקעות זרות

חלק ב' – שאלה	תשובה	הסבר
1. מדוע מדינה קטנה עשויה לקבל ציון כלכלי גבוה במדד גלובליזציה?	ב. כי השוק המקומי מוגבל והיא סוחרת הרבה ביחס לגודלה	המדד בודק סחר ביחס לגודל הכלכלה, לא בערכים מוחלטים.
2. מהו "שקלול" במדד משולב?	א. החלטה כמה משקל לתת לכל רכיב בציון הכולל	השקלול קובע את חשיבותו היחסית של כל מדד.
3. מה מלמד פירוק הציון של ישראל לתחומים?	ג. שציון כולל עלול להסתיר פערים בין תחומים	מדינה יכולה להיות מחוברת מאוד בתחום אחד ופחות באחר.
4. איזו שאלה בודקת שקיפות של מדד?	ד. האם מוסבר איך חושב המדד?	שקיפות פירושה שאפשר לבדוק את שיטת החישוב.
5. מה עלול לקרות אם משנים את השקלול במדד משולב?	ב. הדירוג של מדינות עשוי להשתנות	ציון כולל תלוי בהחלטות של החוקרים על המשקלים.

נכון / לא נכון	תשובה	הסבר / תיקון
1. גלובליזציה היא דבר שאפשר למדוד ישירות כמו משקל.	לא נכון	היא תהליך, ולכן "מתרגמים" אותה לכמה מדדים עקיפים.
2. מדד משולב עלול להסתיר פערים בין תחומים.	נכון	נכון – ציון ממוצע מטשטש הבדלים בין חלקים.
3. שנת הנתונים אינה חשובה כשמשווים בין מדינות.	לא נכון	חשוב להשוות נתונים מאותה שנה, אחרת ההשוואה מטעה.
4. תיירות והגירה נמדדות בתחום החברתי.	נכון	נכון – הן מתארות תנועה של אנשים בין מדינות.

חלק ג׳ – שאלה	תשובה לדוגמה
1. הסבירו מדוע דירוג ״מקום 40״ אינו מספיק כדי לתאר עד כמה ישראל גלובלית.	הדירוג יחסי למדינות אחרות ומבוסס על ציון ממוצע. הוא אינו מראה שבתחום המידע והטכנולוגיה ישראל מחוברת מאוד, ובתחומים אחרים פחות. צריך לפרק לתחומים ולבדוק את השקלול ואת שנת הנתונים.
2. הציעו מדד חדש לגלובליזציה שאינו מופיע בטקסט, הסבירו מה הוא מודד ומה החולשה שלו.	מדד: אחוז המוצרים המיובאים בסל קניות ממוצע. הוא מודד את התלות של משק הבית בעולם. חולשה: קשה לדעת מאיפה הגיע כל רכיב של מוצר, והנתון משתנה לפי עונה ואזור.
3. השוו בין מדד כלכלי למדד חברתי: איזה מהם מתאר טוב יותר את חיי התלמידים, ולמה?	המדד החברתי – אינטרנט, תיירות ותרבות – קרוב יותר לחיי התלמידים, כי הם פוגשים אותו ביומיום. המדד הכלכלי משפיע עליהם בעקיפין, דרך מחירים ומקומות עבודה של ההורים.
אתגר: בנו ״מדד גלובליזציה כיתתי״: בחרו ארבעה רכיבים (למשל מוצרים מיובאים בבית, שפות שמדברים, נסיעות לחו״ל, קרובים בחו״ל), קבעו משקל לכל רכיב, חשבו ציון לכיתה והסבירו כיצד שינוי במשקלים משנה את התוצאה.	רכיבים ומשקלים: מוצרים מיובאים 40%, שפות 20%, נסיעות 20%, קרובים 20%. מחשבים ממוצע לכל רכיב וכופלים במשקל. אם מעלים את משקל הנסיעות, תלמידים שטסים הרבה ״מקפיצים״ את הציון – מכאן שהמדד תלוי בהחלטות של מי שבנה אותו.

כרטיס יציאה: מה פירוש ״שקלול״ במדד? · דוגמה לפער שציון כולל מסתיר: … · השאלה החשובה ביותר בבדיקת מקור לדעתי: … — מצופה תשובה קצרה שמשתמשת במושג אחד לפחות.

מהלך שיעור מוצע (45 דקות)

פתיחה (5 דק׳): משחק "איש תלוי" על אחד המושגים באתר, על הלוח הכיתתי.

מושגים וקריאה (15 דק׳): כל תלמיד/ה בחוברת ברמה המתאימה; קוראים בזוגות ומסמנים את המושגים בקטע.

חלקים א׳–ב׳ (12 דק׳): עבודה עצמית, בדיקה בזוגות בעזרת המושגים.

חלק ג׳ או "חידון מהיר" (10 דק׳): שיחה על שאלה פתוחה אחת, או חידון כיתתי בקבוצות על הלוח.

סיום (3 דק׳): כרטיס יציאה ✂.

בידול בכיתה

- בסיסי: משפטים קצרים, מחסן מילים, משפטי פתיחה. אפשר לקרוא בקול ולעבוד בזוג.
- ז׳ רגיל: אותם מושגים, קטע ארוך יותר ושלוש שאלות חשיבה.
- מתקדם: קטע עשיר, השלמה בלי מחסן מילים, אתגר חוקרים.
- כל הרמות עובדות על אותם מושגים – כך אפשר לקיים דיון כיתתי משותף.

משחקים לשיעור באתר

חידון מהיר (גם במצב לוח כיתתי), איש תלוי, טריוויה ב־3 רמות, התאמת מושגים, זיכרון ומרוץ נכון/לא נכון: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

לוודא לפני השיעור

- הולנד במקום הראשון ומדינות קטנות באירופה אחריה במדד הגלובליזציה שפורסם ב- 2025(נתוני 2023)
- ישראל במקום ה- 40עם ציון כולל 74.8
- יותר ממחצית האנשים בעולם משתמשים באינטרנט
- היקף הסחר בסינגפור גדול פי כמה מהתוצר
- רוטרדם – מהנמלים הגדולים באירופה
- כמות המידע הבין-יבשתי גדלה פי אלפים בעשורים האחרונים (ניסוח כללי)

יצרה: רוית ראש בן ישי